

Reflektioner från seminariet Att bygga stad för ungas aktiviteter, den 24 januari 2019.
Elisabeth Edsjö och Rebecka Tarschys, medlemmar i BUMS (Barns utemiljö i staden)

Stör! Metod för förändring.

Nätverket BUMS Barns utemiljö i staden bjöds in att delta i seminariet "Att bygga stad för ungas aktiviteter" och Rebecka Tarschys och jag, Elisabeth Edsjö utsågs att representera nätverket.

Arbetet i BUMS drivs av en stark oro för att barn och unga får alldeles för lite plats utomhus och därför rör sig för lite, ett tema som togs upp i flera av föredragen. Fri rörelse utomhus i tidiga år är viktigt för den mentala och fysiska utvecklingen. Och i barndomen präglas vanor och bildas behov för resten av livet. Att unga människor inte rör sig tillräckligt kan ha en orsak i barndomen.

Vi i BUMS ser små och minskande gårdar vid skolor och förskolor. Trånga, torftiga, utan naturmark och med få inslag som lockar till att gå ut. Utflyktsmål som parker och naturområden tas i anspråk för nya bostadskvarter. I planerna för de stora utbyggnadsområdena i Stockholmsregionen och kring andra stora städer avsätts alldeles för lite mark för förskolor och skolor. Det gör att rörelsebehovet inte tillgodoses.

Barbara Ekström, kulturutvecklare från Göteborg uttryckte detta tydligast. Hon konstaterade att barns brist på rörelsemöjligheter leder till att "vi håller på att tappa en hel generation, det har vi inte råd med." Det är starka ord men vi tror att det ligger till just så.

Det blir viktigt att följa upp resultatet av samarbetet med barngrupper och pensionärer om hur ett kommande kulturhus i en av de nya stadsdelarna i Älvstaden ska få innehåll. Lyckas man ta vara på förslag och idéer, formulerade direkt av brukarna? Och kommer underlaget till arkitekter m fl visa att brukarna som fått inflytande förstått sitt eget bästa?

Bristen på satsningar när barn är små, och hur mycket det kostar samhället att kompensera de skador det lett till senare i livet, beskrevs av Denis Wiering, programledare för ungdomssatsningar i Rotterdam, med tabeller och siffror som övertygade. Bevisföringen ger argument för att satsa på bra utemiljöer även för små barn. Att "marken är för dyr", ett argument som vi ofta stöter på när det gäller gårdar till förskolor och skolor, är inte godtagbart.

I Fokus Skärholmen i Stockholm tillämpas en ny modell när kommunen ska fördela mark till byggherrar. Markpriset är fast och byggherrarna tävlar med bästa kvalitet. Vi ser fram emot redovisningen av resultaten för barnens del av denna ordning.

I Malmö pågår projektet "Att störa normer och tänja på gränser". Karin Book, doktor i kulturvetenskap och lektor i idrottsvetenskap, gjorde en inspirerande genomgång av försöken att bryta killdominansen på bollplaner, skatebordbanor, gräsytor och andra fria ytor i staden – som stora summor lagts ner i svenska kommuner på senare decennier utan att satsningarna vare sig vidgat användningen till tjejer, andra killgrupper eller övriga åldrar, barn, familjer, pensionärer.

Strategin ATT STÖRA innebär till exempel att tjejer, två och två eller i större grupper, tränger sig in och gör anspråk på plats. Det har enligt Karin Book fungerat bra. Det blir diskussioner men sällan bråk. När det handlar om yngre killar så kommer tjejerna enkelt med i fotbollslaget. Även här handlar det om att grundlägga beteenden tidigt i barndomen och att ha tillräckligt med lämpliga platser.

Stockholm den 6 februari 2019

Elisabeth Edsjö, arkitekt

Rebecka Tarschys, journalist

Medlemmar i nätverket BUMS